

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16232/2024
12.09.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица, Иване Рађеновић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа ББ из ..., против туженог Акционарско друштво „Електропривреда Србије“ Београд – Огранак „Дринско Лимске ХЕ“ Бајина Башта, кога заступа Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 772/2024 од 17.04.2024. године, у седници одржаној дана 12.09.2025. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 772/2024 од 17.04.2024. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 772/2024 од 17.04.2024. године у делу става 1. којим је потврђена пресуда Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 134/23 од 01.02.2024. године и у ставу 2. којим је преиначена првостепена одлука и обавезан тужени да тужиоцу исплати законску затезну камату на главни дуг почев од 01.02.2024. године па до исплате, и у истом делу пресуда Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 134/23 од 01.02.2024. године и спис враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 134/23 од 01.02.2024. године обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 1.198.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 11.04.2022. године па до исплате, као и да му накнади трошкове поступка у износу од 367.647,50 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 772/2024 од 17.04.2024. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Ужицу, Судска јединица Бајина Башта П 134/23 од 01.02.2024. године у ставу 1. изреке, осим у делу одлуке о камати и у ставу 2. изреке, док је преиначена првостепена пресуда у преосталом делу става 1, у делу одлуке о камати, тако да је обавезан тужени

да тужиоцу на име главног дуга исплати законску затезну камату почев од 01.02.2024. године као дана пресуђења, па убудуће, док се као неоснован одбија захтев за камату за период од 11.04.2022. године па до 31.01.2024. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложио ревизију због погрешне примене материјалног права. Позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку предложио је да се ревизија сматра изузетно дозвољеном.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

Примењујући наведену одредбу Врховни суд је оценио да је ревизија изузетно дозвољена ради уједначавања судске праксе поводом питања накнаде штете. Стога је одлучено као у ставу првом.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане одлуке није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је искључиви власник непокретности, парцеле број .../... КО ..., по култури пашњак V класе, површине 510 м2, уписане у лист непокретности ... КО ..., коју је стекао 2008. године куповином од тадашњег власника по цени од 2.000 еур (у динарској противвредности) по ару. Намеравао да на истој гради стамбени објект – викендицу, пошто се иста налази у викенд насељу, засеок „...“, у непосредној близини језера ХЕ Заовине, које је у власништву туженог. У априлу 2019. године услед знатних осцилација нивоа воде у РХЕ Заовине дошло је до активирања клизишта на десној обали акумулације бране Лазићи, на простору заосека ..., која обухвата и предметну парцелу. На истој је искључена било каква градња у сврху за коју је тужилац купио. Утврђено је да је узрок активирања клизишта нагло пражњење и пуњење акумулације а да други чиниоци, као што су инфраструктура и атмосферске падавине, нису од пресудног значаја, као што није ни састав тла. Даље је утврђено, да је услед померања терена који се налази у зони активног клизишта дошло до потпуне промене рељефа у целој зони, да су се померили и насути путеви и да нису за коришћење, да су се урушили суседни објекти, да је немогуће санацијом успоставити раније стање, те да је предметна непокретност

изгубила своју тржишну и употребну вредност. Утврђује се да је парцела тужиоца "практично неупотребљива" али и да је потпуно уништена. Налазећи да укупна вредност земљишта, према налазу вештака је 1.198.500,00 динара, првостепени суд наведени износ досуђује са каматом од дана вештачења.

Другостепени суд прихвата материјално правни закључак првостепеног суда у погледу главне ствари, док преиначава одлуку у делу о камати налазећи да тужиоцу камата припада од дана пресуђења па за период пре тога, у погледу тог споредног давања, пресуду преиначава и тужбени захтев одбија.

Ревизијом се оспорава материјалноправни закључак нижестепених судова. Указује се да тужилац има право само на накнаду у висини тржишне вредности парцела пре настанка штете и вредности после клизања терена будући да је остао у својини и државини ових парцела.

Према одредби члана 154. став 1. Закона о облигационим односима ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, док према одредби из става 2. за штету од ствари или делатности од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара се без обзира на кривицу. Према одредби члана 173. истог прописа штета настала у вези са опасном ствари, одосно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да она нису биле узрок штете. Сагласно одредби члана 185. одговорно лице дужно је успоставити стање које је било пре него што је штета настала (став 1.), уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је да остатак штете накнади у новцу (став 2.). Када успостављање ранијег стања није могуће или када суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећенику одговарајућу своту новца на име накнаде штете (став 3.).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, као и цитиране законске одредбе Врховни суд налази да је ревизија основана.

Нетачни су наводи ревизије да нижестепени судови нису ценили утицај других фактора на наступање штете. То је учињено па је констатовано је да је превалентни узрочних нестабилности падине и клизања тла управо велика и нагла осцилација нивоа вештачке акумулације. Дакле, суштина је у наглом пуњењу и пражњењу акумулације, а не у самом пуњењу и пражњењу. Тужени није доказао, у смислу напред цитиране одредбе члана 173 Закона о облигационим односима, да је узрок штете ван његове делатности.

Међутим, погрешан је закључак нижестепених судова којим тужиоцу досуђују накнаду у висини тржишне вредности непокретности. Врховни суд уочава да нижестепени судови наводе да је непокретност неупотребљива али и да је потпуно уништена, што би упућивало да она уопште и не постоји. Ипак, она постоји што произилази из налаза вештака, али са битно измењеним рељефом односно видним

избочинама, нагибом и таласима. С тим у вези, пренебрегава се чињеница да је тужилац остао у власништву непокретности. Тужиоцу парцела није одузета, нити је она престала да постоји па му се не може досудити накнада у висини тржишне вредности. Таква накнада досуђује се само власнику који је лишен своје имовине, што овде није случај. О овом се Врховни суд изјаснио у својим одлукама (Прев 15634/23..)

Према одредби члан 3. став 1. Закона о основама својинскоправних односа власник има право да своју ствар држи, користи је и њоме располаже у границама одређеним законом. Тужилац ствар држи и истом може располагати. Како се тврдило током спора, он је не може користити јер је изгубила употребну вредност односно "практично је неупотребљива".

Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - УС и др.) дефинисано је да је клизиште вид геодинамичког процеса, у коме се земљиште под утицајем гравитације и других геолошких, хидролошких и сеизмолошких појава одваја од стабилне подлоге и клизи по клизној површини. Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама (Сл. гласник РС бр. 87/2018) клизање тла је дефинисано као елементарна незгода (члан 2 ст. 1 тач.2) док је Законом о рударству и геолошким истраживањима (Сл. гласник РС бр. 101/2015, 95/2018 – др. Закон и 40/2021) дефинисано као геолошки хазард (чл.3 ст. 1 тач. 17). Овим прописом регулисано је и да Геолошки Савез врши истраживање и мониторинг клизишта (чл. 14 ст.2). Следом изнетог, приликом оцене висине штете пропуштено је да се цени да ли се радило о већ познатом клизишту (при чему је тужилац тврдио да је клизиште евидентирано још 1997. године а тужилац је изјавио да је знао да се ради о таквом земљишту) и од каквог је то утицаја на висину штете.

Имајући у виду наведено Врховни суд налази да због неразјашњених битних околности није правилно примењено материјално право те је применом одредбе чл. 416 ст. 2 Закона о парничном поступку одлучено као у изреци.

У поновном поступку имаће се у виду чињеница да је парцела остала у власништву тужиоца а цениће се да ли се радило о регистрованом клизишту и ако јесте како је то утицало на његову вредност. Коначном одлуком решиће се и о трошковима поступка.

**Председник већа-судија,
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић